

Стан редакције и администрације

Космајска ул. бр. 22.

Оглас се дају у администрацији

— Цена утврђена —

Неплатена се писма не примају

Рукописи се не враћају.

Писма, рукописе, новац и све остало
што се односи на лист, слати вла-
сништву листа.

СТРАЖА

СЛОБОДОУМНИ ОРГАН ЈАВНОГ МИШЉЕЊА

ТЕЛЕФОН УРЕДНИШТВА 1092

Излази сваки дан у 6 ч. пре подне

ТЕЛЕФОН ШТАМПАРИЈЕ 1092

Виљем и Берлин

— У Берлину је очајно стање. —

Букурешт, 31. авг. — (Лон.) По депешама, које су овде стигле стање у Берлину је више него очајно. Да би Берлинце колико толико умирио Бетман Холвег, који се налази у Берлину, позвао је цара телеграфски да дође у Берлин. Међутим, како је стање на бојишту веома рђаво, то цар немачки не може да дође, пошто је депешу председнику општине берлинске у којој поздравља верне му и одане берлинце.

Наравно да је депеша удешевана онако, како то захтевају интереси царства, које се већ под сважним ударцима Руса и Француза љуља.

Депеша, најновија немачка лаж, гласи:

Примио сам депешу од г. Канцелара, која је пуна одушевљења за наше успехе над нашим непријатељима. Жао ми је што не могу да се одазовем жељи верних ми и оданих Берлинца те да дођем у Берлин, да напушту победу заједнички проплавимо. Ваши разлоги захтевају да у овако судбиносним данима будемо уз храбру војску, која с веома у Бога и под својим мудрим и јуначким вођама бере лаворове венце на бојном пољу.

Живели моји Берлинци.

Виљем I

Око Бајине Баште

Ниш, 29. авг. — Извештач Ратног Пресбирија са јужног војишта јавља:

Јеља одељење наше војске

прешло је 3. августа код Бајине Баште у Босну и заузело је истог дана планински венац који затвара дрински басен са запада. При прелазу Дрине, непријатељ састављен од регуларне војске, жандармерије и наоружаних Муслимана, дао је слабији отпор, али је врло брао од наших трупа савладан. Непријатељ се врло брзо, местице у нереду, повукао према Сребреници, пошто је оставио

Живели моји Берлинци.

више мртвих и рањених, Наши губитки били су незнатни један аптар погинуо, два војника рањена и пет војника нестало, од којих су се неки доцније вратили. Српско становништво у Босни дочекало је нашу војску најодушевљеније и ставило јој се на расположење.

Овим прелазом наше војске непријатељ је био знатно забуњен, јер је правац према Србији био знатно угрожен. Осматрањем са заузетих висова опажено је, како непријатељ са свих страна прикупља своја одељења да заштити пут Сребреници.

Сутра дан у јутру прешла је код Јубовије на нашу страну једна непријатељска брдска бригада, у једини од три пукови и једног баагљона, са нешто коњицем, са шеснаест митралеза и четири топа, крећући се у правцу Ваљева.

Та војска, изгледа, имала је намеру да нашим трупама код Крупа и на Церу дејствује у бој и да тако олакша положај њихових трупама код Крупа и у долини Јадра. Извештена о нашем прелазу у Босну, ова непријатељска бригада пошто је била петнаест километара прорада у нашу област, од једномења правац свога кретања и фортираним маршем иде уз долину Дрине. Кретање је вршено тако брзо да су употребљивана и кола. Тако су дошли до пред Рогачицу. Дејством наше артиљерије непријатељ је био забуњен и остао је два дана, 6. и 7. августа, на заузетим положајима, не предузимајући никакве офанзиве. Тако је дејством наших храбрих четника у Босни враћена цела једна непријатељска бригада.

Аустријска војска

5. Дисциплина резервисте

Дисциплина је због овога, свега, у појединим великоварошким и национално раздрженим пуковима, лоста слаба, на пример, у Бечу, Чешкој, итд.

За резервисту важи све, што је речено о војнику до сада, само у појачању мери. Он је

врло слабе издржљавости и дисциплине. Случајеви о падању резервиста на маршу, њиховој непослушности, националном раздражењу, итд., у Аустрији, на дневном су реду.

6. Оцена по народностима

Немац: мало ограничен, спор, послушан, добар артилериста, миран поуздан стрекац, тромкоњаник; из Алпа је најбољи, а из Угарске равнице најслабији. Мађар: најлетљив, одличан коњаник, немирни стрелац, добар извршач, слаб артилериста. Чех: добар, бистар, али због осетљивости националне недисциплинован војник, добар драгунски коњаник и артилериста, као пешак најслабији. Польак: добар коњаник, дисциплинован, има и као пешак добрих способности. Талијан: немиран, непоуздан војник, као пешак најбољи. Румун: издржљив, хладан, мало не срећан, дисциплинован, добар пешак. Словак: послушан, издржљив, неспретан, као пешак добар и најдисциплинованији међу народностима. Русин: као Словак. Словенац, Хрват и Србин: веома издржљиви војници, најбољи пешаци у војсци, добри као артилеристе и као коњаници. Мало само немирни у борби. Србин и Словенац због националне осетљивости непоуздан. Хрват најпоузданiji. Велика некада оданост за војску код свих трију попустила.

7. Немање идеје

Међу војницима, још мање него међу официрима, има заједничке искре идеје. Појам о отаџбини, држави, итд. није заједнички, а није вијајеан. Идеали су војника разноврсни, према народу ти, много пута се укврштавају међусобно, а сваки посебно са идејом, коме би требало да служи војска. Везу међу војницима одржава само дисциплина.

8. Вакуљчак

Сви разноврсни узроци, које смо навели, чине, да аустријски војник, поред дугог служења у кадру и добрих прирођених способности, заостаје иза нашег одушевљеног, послушног, изложивог војника. То греди особито за пешадију.

Само земљиште има изглед високог плато-а, који је испресецан дубоким и клисурастим долинама, тако да је сваки саобраћај јако отежан. Поред тога овде нема на правих путевима, већ само уских и стрмих стаза, које су и за пешачка саобраћај врло тешке. Наши положаји налазили су се на десној страни Увца, а сами Црни Врх налази се у рочвама између Увца и Лима.

Првог дана борбе, 8. авгуستа, непријатељ је ударио на цео наш фронт који је био дугачак петнаест до двадесет километара. Непријатељ је располагао овом снагом: четири пукови већином Мађара, два ескадрона коњице, два пукови Далматинаца и Босанца. Од тога су учествовали у борби: четири пукови Мађара, шеснаест топова, двадесет и четири митралеза и два ескадрона коњице. Два пукови Далматинаца и Босанца стајала су у резерви и они су само делимично увлачени у борбу ради

попуњавања проређених редова. Бораца који су узимали учешћа у борби било је најмање петнаест до двадесет хиљада људи. Према тој сили наши су могли иставити неколико баагљона првог позива, нешто војника из пограничне трупе и две три стотине четника. Свега је било око четири хиљаде бораца са четири брдска топа и осам митралеза. Тако незнатном снагом ми смо дочекали пет пута јачег непријатеља.

Непријатељ је почeo да напада 8. авгуаста око 4. и цетири сата у јутру. Хтео је да нес изненади и напада нас је на делом фронту јаком артиљеријском и пушчаном ватром. Наши су одговорили малом пушчаном ватром, а наша четири топа распоређена на четири тачке у дужини од петнаест километара одлиčno су вршили свој задатак. Тог дана непријатељ је главну своју снагу сконцентрисао на наше лево крило које се налазило на Црном Врху. На том крилу тукао је артиљеријом испод плавине Бића.

Хтео је да се најавије ступи највећи степен исцрпења, али остајемо на позицијама. Гоњење непријатеља спречава ноћ која је била потпуно наступила.

По извештају њихових ране-

караисти се маглом, нашом танком линијом и својом огромном бројном надмоћношћу, непријатељ дугим заобилазним маршевим усева другог дана борбе да у исколови заобиђе наше десно крило, али без икаквог већег успеха.

Наши се пославају за два до три километра и креће се опет у густим гомилама. Долази на одстојање од десет метара. Непријатељски митралези бају у наше рогове. Један од њих унесен је већ у среду нашег рова и почиње да коси уздух њега. Наше бомбе попоново праве пустош у непријатељском логору припољају, да се непријатељ од једног почео нагло да пославају сеоптерије имао времену ни да покончавају своје мртве. Презаве куће босанских сељака напунило је својим мртвацима, па их је онда запалио. Није жељео да му Срби виде трагове његове страшне погибије.

И тако је наша крабра војска захваљујући мудром и енергичном вођењу, својом моралној снази и вештини, успела да одоли десет корака. Из магле је сапили густа и хладна ки-

адреса за телеграме:
СТРАЖА — БЕОГРАД

Преплати са Србије на пошти:

на годину дин. 12—

шест месеци 6—

три месеца 3—

један месец 1—

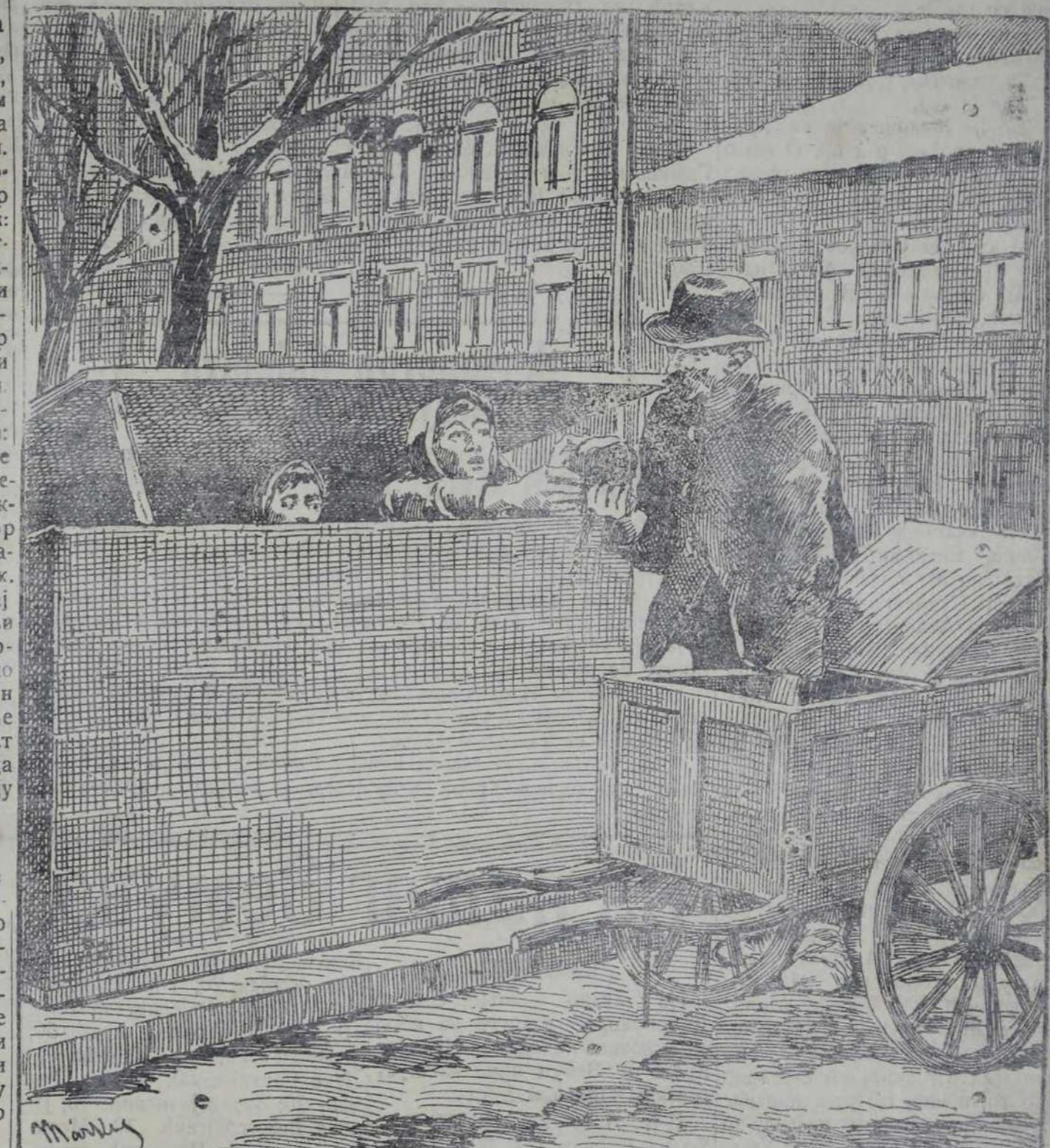
Претплата за иностранство на пошти:

на годину дин. 30—

шест месеци 15—

три месеца 7.50

Из Царства које пропада

— Једна слика из гладног и бескућног Берлина —

Порази на свима линијама, а особито на источном фронту према Русији, учинили су да је огроман број становништва нагрнуо у Берлин. Услед овога у Берлину је завладала оскудица у становима и глад. Наша данашња слика представља тренутак, када општински служитељ раздаје храну бегунцима, који су нашли себи склоништа по уличним сандуцима за нечистоћу.

ФЕЉТОН

8. и 9. август

— Борбе на Црном Врху, Љуљаши и Циљи —

Борбе које су 8. и 9. ов. м. вођене на ушћу Увца и Лима спадају у низ наших најкрвавијих борба, а по снази која је употребљена против пет пута надмоћнијег непријатеља, ове борбе представљају један од најзначајнијих успеха у нашем ратовању. Борба се водила у близини вароши Прибоја, на некадашњој српско-турском-аустријском тромеђи. Положаји које је бранила наша војска имају разноврстан стратешки и географски значај. Ови представљају кацију за некадашњи Новопазарски Санџак, затим затварају пут који води за Ваљево-Увач. Кад би непријатељ завладао овим положајима, он би ишо лако да продре у обласц Старе Рашке и да загрози погодини Ужица. Непријатељске намере, изгледа, биле су

спремљене непријатељу. Цео непријатељев успех тога дана био је тај што се нашим рововима примијакао на одстојање од хиљаду метара.

Идућег дана, 9. ов. мес. не- пријатељ је почeo борбу око 4 часе у јутру. Главну снагу сконцентрисао је овога дана на најдесном крилу. Намера му је била да нас заобиђе на оба крила. У томе циљу он премешта своју артиљерију која је тукла наше лево крило испод планине Бића под врх Бањске Стијене, која господари нашим позицијама на Црном Врху. Да би осујетио намеру непријатељу, командант наших трупа, у недостатку свежих снага, развлачи наше и онако танку лијену љсвог крила до под саму Бањску Стијену. Овај изненавар успева и непријатељска артиљерија бива унутканаша нашом пушчаном ватром. Тиме је била спроведена непријатељева наме-

да заобиђе наше лево крило. Као да је и сама природа с њима ишала непријатељу на руку. Била се спустила

Наши у А.-Угарској

Списак наших поданика, који су се за време објаве рата затекли у А.-Угарској и тамо интернирани

Г. Максим М. де Мајо, трг. агент и

Г. Шемајо М. де Мајо, адвокат из Београда, задржана су у Аустрији и не зна се где су интернирани. По једном поузданом извешћу они се налазе у Бечу.

Михаило М. Петровић, из Вел. Градишта, занатл. ученик у Вршцу не зна се где је.

Трајко Васиљевић, исто као и Петровић.

Атанасије Лазаревић, типограф из Београда, мобилизација га затекла у Загребу — не зна се где је.

Г-ђа Милева Жарковић, из Пожаревца, ухваћена је ваља и одведена у Ковин; не зна се где је сад.

Борђе Милошевић из Крушевца, столар. рдник. Отишао је у Аустрију и у последње време био у Фијуми. Не зна се где је.

Младен Ђ. Станковић, Милутин Ђ. Станковић, Александар Ђ. Ђ. Станковић, Вукашин С. Бокан, Глигорије С. Ђокић, Светозар М. Станојевић, Јован М. Станојевић, Милутин П. Николић, Јиван Пр. Димитријевић Урош Р. Савић, Душан Р. Савић, Сотир Милејовић, Душан Ј. Младеновић, Сретен С. Маленковић, Василије Ј. Милековић, Стојан Величковић, Милан С. Величковић Јован С. Величковић, Владислав Т. Спасић, Стојадин М. Младеновић, Радисав Пр. Стаменковић, Владислав Лазар и Атаваско Д. Анђелковић, Светозар Гавр. Стаменковић, Никола Мих. Стаменковић, Душан Ђ. Милошевић, Михаило и Јеврем К. Миленковић, Урош Ф. Стојиљковић, Тодор Стојиљковић, Светозар Станојевић, Влајко Коцић, Урош Ђокић, Кристо Ђ. Милошевић, Војислав Ђ. Милошевић, Стојадин Р. Милошевић, Душан Ц. Вељковић, П.тар Кр. Савић, Михаило Јовановић, Димитрије Л. Цветановић, Михаило Величковић, Алекса М. Величковић, Драгутин Тодоровић, Милутин Стојановић, Милоје Милошевић, Криста Х. Милојковић, Јосиф Р. Стојановић, Јордан Р. Стојановић и Александар Р. Стојановић, грѣхани општине шашавачке, били су на раду по разним местима у Аустро-Угарској и тамо су задржани.

Г. Др. Милован Нешић из Крушевца, канд. медецине у Бечу, промовиран за доктора 11. јула и одмах задржан.

Г. Саво Др. Вукићевић из Крагујевца, студ. медецине у Бечу, тамо је по свој прилици и задржан.

шака је квасила све до коже. Овога хладног и магловитог дана развија се жестока борба. Непријатељ непрестано настиче, испитује и пипа. Али су ваши чепоколебљиви. Наша непоколебљивост изводи из нестручња аустријске генерале и они наређују јуриш на јуришем. Нарочито се у томе истакао генерал Веспер, који је са св. јом. Јригадом оперисао на нашем левом крилу. Непријатељ јуриша увијеним колонама, сијоно рличићи и трчићи. Наши митраљези и она четири брдска група бију, неуморно и препизано. И непријатељске колоне бивају све ређе. Наша ватра просто ах коси. Пешадија гађа одлично. Непријатељски војници поражени дејством наше ватре вишу: „Сваки српски куршум бије по двојику“. Непријатељски тубатци су огромни. Све гре, све јаруге плаве се олстријских лешева. Али непријатељ упорно илак иде напред, док пређе колоне попуштају с из позадине. Сваку минуту прате митраљези који већ одступање. Пред колонама иду војници који су обучени теку врсту панцира, у рукама

носе њихове лаке митраљезе и међу их на неколико метара испред наших ровова. Наши чине највећи напор. Паде бомбе које стражовитог гриме и косе целе гомиле непријатеља, који после овога узмичу. При повлачењу прати их наша смртоносна ватра.

ГОТОВА јЕ КАРТА Европе
цена 1—дин.
за поруџбиве обратити се књижари
КОСТЕ В. ИЛИЋА преко пута новог двора.
новац треба у напред слати
— Што доплатом пошта не прима пакете. —

ПАЖЊА
Ревизорима. Молимо ревизорима да у унутрашњости, да упутише шаљу у Београд, поште примају новац за уредништво. „Страже“.

Еласник Драг. Гргорије Космајска, ул. бр. 22

Штампарија Драг. Гргорије и друга — Космајска бр. 22

Одговорни уредник Миша Милојевић Космајска улица 22

СТРАЖА

Г. Јулијус Брил, управник ревизорске фабрике, задржан је у бањи „Пештијев“.

Радослав и Василије Миловановић, занатл. ученици у Бечу — није се јавио од мобилизације.

Г. Милосав М. Банковић из Кусатка, студент медецине у Бечу — по свој прилици тамо и задржан.

Г. г. Марко Симић из Кладова, економ среза књучког и Милоје Симић трг. агент српске државе у Трсту, такође су задржани и не зна се где су.

Г. Милорад Стаменковић из Параћина, електротехничар у Пешти — задржан по свој прилици, тамо.

Г-ђа Катарина М. Тасића, служ. при врањској гимназији, отпуковала је пре рата са Ђеромом у Пешту, и никако се не јавља.

Г. Коста Петковић, кормаиш С. Б. Д. заробљен је на броду „Шумадија“ и по приватном сазнању, налази се у Араду.

Г. Зарија Цветковић, крмар С. Б. Д., као и Петковић

Г. Тихомир Антонијевић, из Зајечара, студент права у Женеви. Никако се не јавља. По свој прилици задржан је негде у путу кроз Аустрију.

Миливоје Гракатијевић, стolarски радник, — мобилизација га затекла у Фијуму, где је и задржан са женом и двоје деце

Борђе Богосављевић, писар беогр. трг. суда, био у Аустрији, у већој бањи на лечењу. Није дошао у Србију.

— Наставиће се —

ДНЕВНЕ ВЕСТИ

Прилог Српском Црвеном Крсту

Н. Височанство Кнез Павле

послао је Српском Црвеном Крсту

20.000 (двадесет хиљада) динара, као прилог Његовог Величанства Краља на име прве

и најпре потребе рањеницима

из садашњег рата.

Н. Краљевско Височанство

Књегиња Јелена у Петрограду

трлиложила је Српском Црвеном

Крсту 2000 рубала.

Скице са улице

Чим сам дознао за пад Земуна,

похито сам да са оне увишице више

паробродске станице осмотрим

лепрштање наших застава на караули

спроћи наше обале и на царнички

у Земуну.

Кад сам их опазио, осетио сам

да је све то морало доћи, да је пад

Земуна логичан исход херојских борб

наших војника. А то су говори

ли и наши „ трећи“, који су, с

премаченим пушкама преко рамена,

лежерно ишли оном ливадом иза

карауле и певали отегнутим гласом

ону лепту тугованку:

— Ој Мораво, ој Мораво,

Село моје рвично!

*

Последњих дана грозног бомбардовања Београда, очекивали смо

једну велику, ужасну борбу. Исто

то очекивају и стари пензионер

из Кнез Милошеве улице. Кад сам

тих дана прошао поред његове куће

они, спустивши канту којом је по

лијао своје цвеће, добаџи:

— Слушајте, господине, што ће

бити ноћи без чега!

Прошла ће ноћ без чега. За

другу пуне сваког дана носио по

ред његове куће. И увек ме чекала

она иста фраза:

— Слушајте, господине, што ће бити,

ноћи ће бити!

После неколико дана заузет

Земун, у ноћ, како је предсказивао

стари пензионер. Кад сам опет прошао

пред његове куће он ми весело рече:

— Зар вам писам рекао?

ОЧАЈНО СТАЊЕ

Франча и мир

Петроград, 30. август.

У једном телеграму из Бече за

Копенхаген прича се, да је ста

ње у Бечу очајно. Твди се да

је цар Франа Јосиф располо

жен да потпише мир кроз две

недеље дана. У Бечу се конач

но одустало од намере, да се

покушава половина да заузме ру

ска Польска.

ДРАЖАЊЕ ХОЛАНДИЈЕ

Холандија симпатише Спо

разуму.

„Извинг Њус“ констатује, да

холандски официри и холандска

војска симпатишу са Тројним

Споразумом.

ГУРСКЕ ФИНАНСИЈЕ

Давање плате.

Цариград, 31. август.

Плате државним чиновницима за

другу половину јула месец би

ће исплаћена почетком октобра.

„Сабах“ препоручује неутралност

турске државе.

Држава је најчешћи велики

услуги човечанству, а себи обезбедити

могућност да заштити своје ин

тересе, очувавши своју војну

с